

КРЕДИТНИЯТ ПОРТФЕЙЛ НА ДРУЖЕСТВАТА СПЕЦИАЛИЗИРАНИ В КРЕДИТИРАНЕ: ДИНАМИКА И СТРУКТУРНИ ИЗМЕНЕНИЯ

THE LOAN PORTFOLIO OF COMPANIES SPECIALIZED IN LENDING: DYNAMICS AND STRUCTURAL CHANGES

Радослав Къновски
Radoslav Kanovski

Abstract: After Bulgaria joined the EU, companies specialized in lending entered the credit market. The main differences between the activities of these companies and banks are as follows:

- companies specialized in lending cannot publicly attract deposits;
- the loans that they have provided are over 70% of the amount of their assets;
- a strong sector concentration is observed in the loan portfolio of these companies.

For this reason, the dynamics and structural changes in the loan portfolio of the above-mentioned companies are of interest.

Keywords: loan portfolio; dynamics; structure; changes.

JEL: G21

ВЪВЕДЕНИЕ

След влизане в сила на Закон за кредитните институции през 2007 г. в България се създаде възможност за функциониране на дружества, специализирани в кредитиране. Така възникна конкуренция на банките в кредитната дейност. През последните петнадесет години на пазара на небанковото кредитиране навлизат нови участници, а тяхната дейност се разширява. Свидетели сме на агресивна реклама на дружествата предоставящи така наречените „бързи кредити“. В медиите все по-често се съобщават данни за нарастналите обеми на отпуснатите кредити от тези дружества. Сред обществеността преобладава мнението, че тези дружества предоставят предимно краткосрочни потребителски кредити с малък размер на граждани, които имат нерегулярни и ниски доходи или лоша кредитна история. Разпространено е и мнението, че необслужваните бързи кредити имат значителен дял, което принуждава дружествата, специализирани в кредитиране, да прилагат високи лихвени проценти като компенсация за поетия риск.

Отговарят ли тези представи на реалността? За да отговорим на този въпрос ще анализираме динамиката и структурните изменения в кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране, които осъществяват дейност в България за периода 31.12.2007- 31.12.2022 г. За целите на анализа ще бъдат използвани публични данни от статистиката на БНБ.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Активите на дружествата, специализирани в кредитиране, нарастват за изследвания период от 2275483 хил. лв. до 5286945 хил. лв. Увеличението е с 3011462 хил. лв. или с 132,34%. Акти-

вите им нарастват средноаритметично с 215104,43 хил. лв. на година, а средногеометрично нарастват с 6,21% на година.

Табл. 1. Активи на дружества, специализирани в кредитиране

Към	Активи в хил. лв	Кредити в хил. лв	Дял на кредитите в активите в %
31.12.2007	2275483	2034645	89,42%
31.12.2008	3009052	2818585	93,67%
31.12.2009	2624976	1762706	67,15%
31.12.2010	2954158	1927389	65,24%
31.12.2011	3077074	1969061	63,99%
31.12.2012	2532852	1878739	74,17%
31.12.2013	2615874	1991763	76,14%
31.12.2014	2748761	2048105	74,51%
31.12.2015	2971488	2188033	73,63%
31.12.2016	3037705	2508929	82,59%
31.12.2017	3345051	2747987	82,15%
31.12.2018	2918700	2482074	85,04%
31.12.2019	3412643	2897822	84,91%
31.12.2020	3751302	3072541	81,91%
31.12.2021	4479607	3701838	82,64%
31.12.2022	5286945	4426869	83,73%

Източник: www.bnb.bg и изчисления на автора.

Кредитите имат най-голям дял в активите на дружествата, специализирани в кредитиране. Съвкупността от предоставените кредитите формира кредитния портфейл. За периода на анализа кредитният портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране нараства от 2034645 хил. лв. до 4426869 хил. лв. Увеличението е с 2392224 хил. лв. или с 117,57%. Кредитите от тези дружества нарастват средноаритметично с 170873,14 хил. лв. на година. Средногеометрично кредитите нарастват с 5,71% на година за периода 31.12.2007 – 31.12.2022 г.

Към 31.12.2007 г. кредитите са 89,42 % от активите на дружествата, специализирани в кредитиране. Кредитите имат най-висок дял към 31.12.2008 г., като той възлиза на 93,67% от активите. Поради финансовата криза кредитите в активите на дружествата намаляват с 30% за период от три години и към 31.12.2011 г. техният дял е 63,99% от активите им. Това е най-ниската стойност за анализираният период. От началото на 2012 година се наблюдава тенденция на увеличаване на кредитите в активите на дружества, специализирани в кредитиране и към 31.12.2022 г. техният дял е 83,73%. Само за три години от анализирания период, 2009, 2020 и 2011 г. кредитите са били под 70% от активите. За периода 2012–2015 г. кредитите са над 70% от активите, а след 2015 г. те са над 80% от активите на дружествата, специализирани в кредитиране.

В обема на кредитния портфейл (кредити предоставени на резиденти и нерезиденти) настъпват следните изменения. За дванадесет периода се наблюдава тенденция на увеличение на обема на кредитния портфейл спрямо предходната година, а за три периода се наблюдават тенденция на намаление на обема на кредитния портфейл. Най-голямо увеличение на обема на кредитния портфейл спрямо предходната година се наблюдава през 2008 г. спрямо 2007 г. Увеличението е с 783940 хил. лв., или с 38,53%. В резултат на финансовата криза тенденцията се променя и през 2009 г. наблюдаваме най-голямото намаление спрямо предходна година. Намалението през 2009 г. спрямо 2008 г. е с 1055879 хил. лв. или с 37,46%. Въпреки финансовата криза през 2010 г. и 2011 г. се наблюдава увеличение на обема на кредитите. Намаление в обема на кредитния портфейл се наблюдава и през 2012 г. спрямо 2011 г. с 90322 хил. лв., както и през 2018 г., спрямо 2017 г., като намалението е с 265913 хил. лв.

Табл. 2. Дял на кредити за резиденти и нерезиденти

Към	Кредити (резиденти и нерезиденти) в хил. лв	Дял в %	Кредити за резиденти в хил. лв.	Дял в %	Кредити за нерезиденти в хил. лв.	Дял в %
31.12.2007	2034645	100%	2031736	99,86%	2909	0,14%
31.12.2008	2818585	100%	2815780	99,90%	2819	0,10%
31.12.2009	1762706	100%	1758962	99,79%	3744	0,21%
31.12.2010	1927389	100%	1920037	99,62%	7352	0,32%
31.12.2011	1969061	100%	1959159	99,50%	9902	0,50%
31.12.2012	1878739	100%	1859395	98,97%	19344	1,03%
31.12.2013	1991763	100%	1958600	98,33%	33163	1,67%
31.12.2014	2048105	100%	2016183	98,44%	31922	1,56%
31.12.2015	2188033	100%	2150232	98,27%	37801	1,73%
31.12.2016	2508929	100%	2482926	98,96%	26003	1,04%
31.12.2017	2747987	100%	2714413	98,78%	33574	1,22%
31.12.2018	2436082	100%	2413023	99,46%	23059	0,54%
31.12.2019	2897822	100%	2869919	99,04%	27903	0,96%
31.12.2020	3072541	100%	3033138	98,72%	39403	1,28%
31.12.2021	3701838	100%	3654793	98,73%	47045	1,27%
31.12.2022	4426869	100%	4367250	98,65%	59619	1,35%

Източник: www.bnb.bg и изчисления на автора

Концентрацията на кредити в кредитния портфейл, които са отпуснати само на един сектор и само в националната икономиката крие опасности за кредитната институция. При проблеми в този сектор ще се увеличи обема на необслужваните кредити, което може да предизвика значителни загуби. Поради това, кредитните институции се стремят да диверсифицират кредитния си портфейл като предоставят кредити на различни сектори, както в националната икономика (резиденти) така и на нерезиденти (Останал свят). По този признак кредитите се подразделят на:

- кредити за резиденти;
- кредити за нерезиденти (Останал свят).

Дружествата, специализирани в кредитиране, които са вписани в регистъра на БНБ предоставят кредити на резиденти и на нерезиденти. От изследваните данните можем да направим извод, че кредитната дейност на дружествата е насочена основно към резиденти. Над 98% от кредитите са предоставени на резиденти. Делът на кредитите предоставяни на за нерезиденти варира през годините между 0,14% и 1,35% от кредитния портфейл за периода на анализа. Най-нисък дял се наблюдава към 31.12.2008 г. 0,10%, а най-висок към 31.12.2015 г., който възлиза на 1,73%. Кредитите предоставени на нерезиденти няма да бъдат обект на анализ в това изследване поради две причини:

- те имат много малък дял в кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране;
- в статистическите данни на БНБ няма информация за кредитите предоставяни на нерезиденти по сектори и цел на използване.

Табл. 3. Динамика на кредитите предоставени на резиденти

Към	Кредити за резиденти в хил. лв.	Изменение спрямо предходна година в хил. лв	Изменение спрямо предходна година в %
31.12.2007	2031736	-	-
31.12.2008	2815780	784044	38,59%
31.12.2009	1758962	-1056818	-37,53%
31.12.2010	1920037	161075	9,16%
31.12.2011	1959159	39122	2,04%
31.12.2012	1859395	-99764	-5,09%
31.12.2013	1958600	99205	5,34%
31.12.2014	2016183	57583	2,94%
31.12.2015	2150232	134049	6,65%
31.12.2016	2482926	332694	15,47%
31.12.2017	2714413	231487	9,32%
31.12.2018	2413023	-301390	-11,10%
31.12.2019	2869919	456896	18,93%
31.12.2020	3033138	163219	5,69%
31.12.2021	3654793	621655	20,50%
31.12.2022	4367250	712457	19,49%

Източник www.bnb.bg и изчисления на автора

В обема на кредитния портфейл (кредити предоставени на резиденти) наблюдаваме следните изменения. Кредитите, предоставени на резиденти от дружества, специализи в кредитиране нарастват от 2031736 хил лв. към 31.12.2007 г. до 4367250 хил. лв. към 31.12.2022 г. Увеличението е с 2335514 хил. лв. или с 114,95%. Средноаритметичното нарастване на година на кредитите предоставени на резиденти е с 166822, 43 хил. лв., а средногеометричното нарастване на година е с 5,62%.

За дванадесет периода се наблюдава тенденция на увеличение на обема на кредитния портфейл спрямо предходната година, а за три периода се наблюдава тенденция на намаление на обема на кредитния портфейл. Най-голямо увеличение на обема на кредитите предоставени на резиденти спрямо предходната година се наблюдава през 2008 г. спрямо 2007 г. Увеличението е с 784044 хил. лв., или с 38,59%. Финансовата криза предизвиква намаление на кредитите предоставени на резиденти и през 2009 г. тези кредити намаляват спрямо 2008 г. е с 1056818 хил. лв. или с 37,53%. Намаление в обема на кредитите предоставени на резиденти се наблюдава и през 2012 г. спрямо 2011 г. с 99764 хил. лв. както и през 2018 г. спрямо 2017 г. с 301390 хил. лв. След 2018 г. се наблюдава тенденция на увеличаване на кредитите предоставени на резиденти. Тези кредити могат да бъдат класифицирани според субекта на кредита:

- Парично-финансови институции;
- Държавно управление;
- Други финансови предприятия;
- Нефинансови предприятия;
- Домакинства.

От тези пет сектора най-голямо значение за кредитната дейност на дружествата имат сектор „Домакинства“ и сектор „Нефинансови предприятия“. Над 95% от кредитите за изследвания период са предоставени на тези два сектора. Това показва силна секторна концентрация на кредитирането.

Табл. 4. Кредити предоставени на резиденти по сектори

Към	Кредити за резиденти в хил. лв.	Парично- фин. инсти- туции в хил. лв.	Държавно управле- ние в хил. лв.	Други финансови предприятия в хил. лв.	Нефинан- сови предприя- тия в хил. лв.	Дома- кинства в хил. лв.
31.12.2007	2034645	-	1664	6159	393804	1630109
31.12.2008	2818585	33	4549	11126	403996	2396075
31.12.2009	1762706	25	5039	15422	281076	1457401
31.12.2010	1927389	17	4695	20487	365588	1529250
31.12.2011	1969061	9	7528	29300	346082	1576240
31.12.2012	1878739	1	7437	30671	477451	1343835
31.12.2013	1991763	0	8722	38788	473783	1437307
31.12.2014	2048105	0	6749	41334	454581	1513519
31.12.2015	2188033	0	4363	39523	403048	1703298
31.12.2016	2508929	0	4256	54604	442199	1981867
31.12.2017	2747987	0	3459	56113	446032	2208809
31.12.2018	2482074	0	3490	67995	405338	1936200
31.12.2019	2897822	0	2261	81694	521075	2264889
31.12.2020	3072541	0	2063	82831	650402	2297842
31.12.2021	3701838	0	1833	97015	938290	2617655
31.12.2022	4426869	0	910	134520	1121718	3110102

Източник: www.bnb.bg

Кредитите за сектор „Парично-финансови институции“ са с минимален дял в кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране за периода на изследване. През годините тенденцията е да намаляват. Такива кредити, макар и незначителни като обем, присъстват в кредитния портфейл от 2008 г. Те възлизат на 37 хил. лв. и непрекъснато намаляват, като към 31.12.2012 г. възлизат на 1 хил. лв. След 2012 г. дружествата, специализирани в кредитиране не са отпусkali кредити на сектор „Парично-финансови институции“.

Кредитите за сектор „Държавно управление“ имат малък дял в кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране. При кредитите за сектор „Държавно управление“ се наблюдават две ясно изразени тенденции. Тенденция на нарастване за периода от 2007 г. до 2013 г. и тенденция на намаляване от 2014 г. до 2022 г. Към 31.12.2007 г. обемът на кредитите за сектор „Държавно управление“ възлиза на 1664 хил. лв. През следващите шест години обемът на кредитите нараства и към 31.12.2013 г. те възлизат на 8722 хил. лв., като това е най-високата стойност на тези кредити. След това се наблюдава тенденция на намаление през следващите девет години. Към 31.12.2022 г. те възлизат на 910 хил. лв., като това е най-ниската стойност на кредитите за този сектор. За периода на анализ обемът на кредитите за сектор „Държавно управление“ е бил под 1% от обема на кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране.

Кредитите за сектор „Други финансови предприятия“ проявяват трайна тенденция на нарастване, като за изследвания период тези кредити нарастват с над 2000%. Към 31.12.2007 г. те възлизат на 6159 хил. лв, което е най-ниската стойност. Нарастване на обема на кредитите за този сектор се наблюдава през целия период с изключение на 2015 г., когато те незначително намаляват спрямо 2014 г. След 2015 г. тенденцията на нарастване се запазва. Към 31.12.2022 г. кредитите за сектор „Други финансови предприятия“ възлизат на 134520 хил. лв., което е най-високата стойност и е 3,08% от кредитния портфейл за 2022 г. на дружествата, специализирани в кредитиране. Средноаритметичният темп на нарастване е 9168,64 хил. лв на година. Средногеометричният темп на нарастване е 24,64 % на година.

Кредитите за сектор „Нефинансови предприятия“ проявяват тенденции на увеличение, последвани от намаляване през годините, като трайно и стабилно увеличение се наблюдава след 2018 г. Нарастването на тези кредити за периода 2007 г.-2022 г. е с 285%. В началото на изслед-

вания период кредитите за сектор „Нефинансови предприятия“ възлизат на 393804 хил. лв. или 19,38% от кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране. Най-ниска стойност на тези кредити се наблюдава към 31.12.2009 г., когато те възлизат на 281076 хил. лв. Най-висока стойност наблюдаваме към края на 2020 г., като кредитите за този сектор възлизат на 1121718 хил. лв. или 25,68% от кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране. Средноаритметичният темп на нарастване е 55993,86 хил. лв на година, а средногеометричният темп е 7,76 % на година.

Кредитите за сектор „Домакинства“ имат най-голям дял в кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране. Тези кредити нарастват в абсолютна сума от 1630109 хил. лв. към 31.12.2007 г. до 3110102 хил. лв. към 31.12.2022 г. Увеличението е с 1479993 хил. лв. или с 90,79%. Средноаритметично кредитите за домакинствата нарастват с 105713,79 хил. лв. на година, а средногеометрично нарастват с 4,72%.

Независимо от нарастващите обеми на кредитите за сектор „Домакинства“ се наблюдава тенденция на намаление на техния дял в кредитния портфейл на дружествата. Този процес е резултат от промяна на кредитната политика на дружествата, специализирани в кредитиране. Дружествата диверсифицират кредитния си портфейл, като увеличават кредитирането на сектори „Други финансови предприятия“ и „Нефинансови предприятия“ и намаляват кредитите предоставени на сектор „Домакинства“. Това е видно от следните данни. Най-ниската стойност на кредитите за сектор „Домакинства“ е към 31.12.2013 г., когато те възлизат на 1343835 хил. лв., но техния дял е 80,23% от кредитния портфейл на дружествата. Най-високата стойност на кредитите за сектор „Домакинства“ е към 31.12.2022 г., когато възлизат на 3110102 хил. лв, но техния дял е 71,21% от кредитния портфейл на дружествата. Наблюдава се тенденция на трайно намаляване на относителния дял на кредитите за този сектор, която е силно изразена в периода 2018 - 2022 г., Намалението на делът на кредитите за сектор „Домакинства“ в кредитния портфейл на дружествата за периода 2018-2022 г. е с 9 процентни пункта.

В статистиката на БНБ са предоставени данни за периода 2007-2022 г. за кредитите на сектор „Домакинства“, като те са групирани по цел на използване в три групи:

- Потребителски;
- Жилищни;
- Други.

Табл. 5. Кредити за сектор „Домакинства“ по цел на използване

Към	Кредити за сектор „Домакинства“ в хил. лв	Потребителски в хил. лв	Дял в %	Жилищни в хил. лв	Дял в %	Други в хил. лв	Дял в %
31.12.2007	1630109	830594	50,95%	696006	42,70%	103509	6,35%
31.12.2008	2396075	1275920	53,25%	998274	41,66%	121882	5,09%
31.12.2009	1457401	722790	49,59%	624058	42,82%	110553	7,59%
31.12.2010	1529250	786503	51,43%	639721	41,83%	103026	6,74%
31.12.2011	1576240	858421	54,46%	620581	39,37%	97238	6,17%
31.12.2012	1343835	860799	64,06%	387343	28,82%	95693	7,12%
31.12.2013	1437307	1036776	72,13%	326667	22,73%	73854	5,14%
31.12.2014	1513519	1214326	80,23%	224424	14,83%	74769	4,94%
31.12.2015	1703298	1459861	85,71%	162407	9,53%	81030	4,76%
31.12.2016	1981867	1783043	89,97%	112387	5,67%	86437	4,36%
31.12.2017	2208809	2060224	93,27%	53811	2,44%	94774	4,29%
31.12.2018	1936200	1809724	93,47%	33358	1,72%	93118	4,81%
31.12.2019	2264889	2134112	94,23%	33483	1,48%	97294	4,3%
31.12.2020	2297842	2168027	94,35%	32800	1,43%	97015	4,22%
31.12.2021	2617655	2493014	95,24%	33575	1,28%	91066	3,48%

Към	Кредити за сектор „Домакинства“ в хил. лв	Потребителски в хил. лв	Дял в %	Жилищни в хил. лв	Дял в %	Други в хил. лв	Дял в %
31.12.2022	3110102	2991812	96,20%	31830	1,02%	86460	2,78%

Източник: www.bnb.bg и изчисления на автора

Потребителските кредити за сектор „Домакинства“ проявяват тенденция на увеличение в кредитния портфейл на дружествата. Те нарастват от 830594 хил. лв. към 31.12.2007 г. до 2991812 хил. лв. към 31.12.2022 г., като увеличението е с 2161218 хил. лв. Средноаритметичното нарастване е с 154372,71 хил. лв. на година, а средногеометрично нарастват е с 9,59%. Делът на този вид кредити в кредитния портфейл нараства от 50,95% към 31.12.2007 г. до 96,20% към 31.12.2022 г.

Жилищните кредити за сектор „Домакинства“ проявяват тенденция на намаление в кредитния портфейл на дружествата. Те намаляват от 696006 хил. лв. към 31.12.2007 г. до 31830 хил. лв. към 31.12.2022 г. Намалението е с 664178 хил. лв. Средноаритметично намаляват с 47441,14 хил. лв., а средногеометрично намаляване е с 19,78%. Относителният дял на жилищните кредити за сектор „Домакинства“ в кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране намалява от 42,70% към 31.12.2007 г. до 1,02% към 31.12.2022 г.

В групата Други кредити за сектор „Домакинства“ се наблюдава тенденция на намаление в кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране. Те намаляват от 103509 хил. лв. към 31.12.2007 г. до 86 460 хил. лв. към 31.12.2022 г. Намалението е с 17049 хил. лв. Средноаритметично намаляват с 1217,79 хил. лв. на година. Средногеометрично намаляват с 1,28%. Техният дял в кредитния портфейл намалява от 6,35 % към 31.12.2007 г. до 2,78 % към 31.12.2022 г.

Измененията настъпили в матуритетната структура на кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране за периода 31.12.2007 г. - 31.12. 2022 г. са представени в таблица 6.

Табл. 6. Матуритетна структура на кредитите на дружествата, специализирани в кредитиране

Към	Кредити с матуритет до 1 година в хил. лв.	Дял в %	Кредити с матуритет от 1 до 5 години в хил. лв.	Дял в %	Кредити с матуритет над 5 години в хил. лв.	Дял в %
31.12.2007	239788	12,21%	561160	28,57%	1163293	59,22%
31.12.2022	1251251	30,34%	903217	21,90%	1969713	47,76%

Източник: www.bnb.bg и изчисления на автора

Кредитите с матуритет до 1 година проявяват тенденция на увеличение. Те нарастват от 239788 хил. лв. към 31.12.2007 г. до 1251251 хил. лв. към 31.12.2022 г. Увеличението е с 1011463 хил. лв. Средноаритметично нарастват с 72247,36 хил. лв. на година. Средногеометрично нарастват с 12,56% на година. Техният дял в кредитния портфейл на дружествата нараства от 12,21% към 31.12.2007 г. до 30,34% към 31.12.2022 г.

Кредитите с матуритет от 1 до 5 години нарастват в абсолютна сума, но техният дял в кредитния портфейл намалява. Те нарастват от 561160 хил. лв. към 31.12.2007 г. до 903217 хил. лв. към 31.12.2022 г. Общото нарастване за периода е с 342057 хил. лв. Средноаритметично нарастват с 24432,64 хил. лв. на година. Средногеометрично намаляват с 3,46%. Техният дял в кредитния портфейл намалява от 28,57% към 31.12.2007 г. до 21,90% към 31.12.2022 г.

Кредитите с матуритет над 5 години нарастват в абсолютна сума, но техният относителен дял в кредитния портфейл на дружествата намалява. Тези кредити нарастват от 1163293 хил. лв. към 31.12.2007 г. до 1969713 хил. лв. към 31.12.2022 г. Нарастването общо за периода е с 806420 хил. лв. Средноаритметично нарастват с 57601,43 хил. лв. на година. Средногеометрично намаляват с

2,65%. Техният дял в кредитния портфейл на дружествата намалява от 59,22% към 31.12.2007 г. до 47,76% към 31.12.2022 г.

При необслужваните кредити на дружествата, специализирани в кредитиране се наблюдава тенденция на увеличение. Необслужваните кредити са 70404 хил. лв. или 3,46% от общата сума на отпуснатите кредити към 31.12.2007 г. Към 31.12.2022 г. необслужваните кредити са 302688 хил. лв. или 6,84% от общата сума на отпуснатите кредити.

За изследване на структурните изменения в кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране за периода 31.12.2007 - 31.12.2022 г. е необходимо да се вземат в предвид характеристики като:

- получените резултати да са в положителни числа;
- резултатите да са между 0 и 1;
- да отчита както абсолютните така и относителните изменения.

За изследването на промените в структура на кредитите е приложен интегрален коефициент на структурни изменения (Ksg) на проф. К. Гатев, който в най-голяма степен отговаря на тези характеристики. Изследвани са структурните изменения на:

- кредитите предоставени на резиденти по сектори;
- кредитите за сектор „Домакинства“ по цел на използване;
- кредитите предоставени на резиденти по матуритетна структура.

Резултатите от направените изчисления са представени в таблица № 7.

Табл. 7. Структурни изменения на кредитите предоставени от страна на дружествата, специализирани в кредитиране за периода 31.12. 2007-31.12. 2022 г.

По вид	Коефициент на структурни изменения	Икономическа интерпретация
Кредити предоставени резиденти по сектори	0,1013	Слаби структурни изменения
Кредити за сектор „Домакинства“ по цел на използване	0,5261	Силни структурни изменения
Кредити предоставени на резиденти по матуритетна структура	0,2957	Значителни структурни изменения

Анализирайки резултатите, показани в таблица 7 може да направим извод, че в кредитният портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране настъпват слаби, значителни и силни структурни изменения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От направения анализ на кредитния портфейл на дружествата, специализирани в кредитиране за периода от 31.12.2007 г. до 31.12.2022 г. можем да направим следните изводи:

– Кредитите имат най-голям дял в активите на дружествата, специализирани в кредитиране, като този дял варира от 63,99% до 93,67%;

– Наблюдава се силна секторна концентрация на кредитите, които дружествата отпускат като те основно са насочени към сектори „Домакинства“ и „Нефинансови предприятия“;

- Наблюдава се увеличение на необслужваните кредити като техният дял нараства от 3,46% към 31.12.2007 г. до 6,84% към 31.12. 2022г. от обема на всички отпуснатите кредити от страна на дружествата;

– В кредитният портфейл на дружествата по сектори се наблюдават слаби структурни изменения;

- В кредитният портфейл за сектор „Домакинства“ по цел на използване на кредитите се наблюдават силни структурни изменения;

- В кредитният портфейл по матуритетна структура се наблюдават значителни структурни изменения.

REFERENCES

Gatev, K., Koseva, D., Spasov, A. 1991. *General theory of statistics “Science and Art”*, Sofia. p. 320. (in Bulgarian)

Petrov, V., Todorov, T., Ivanov, L. 2009. *Basics of statistics*. V. Tarnovo: Abagar. p. 370. (in Bulgarian)

Bulgarian National Bank. 2022. “Corporations Specializing in Lending, 2022”, viewed 20 March 2023, (in Bulgarian) <<https://www.bnb.bg/Statistics/StOtherFinancialInstitutions/StLendingCorporations/index.htm>>

За контакти:

Радослав Къновски

доктор по финанси, парично обръщение, кредити и застраховка

Ел. поща: r_kanovski@abv.bg
